

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino in obrt ter narodno gospodarstvo sploh. Glasilo „Trgovskega izobraževalnega društva“ v Trstu.

Izhaja vsako soboto popoldne, ali, če je ta dan praznik, dan preje. — Uredništvo in uprava se nahajata v Trstu, ulica S. Francesco d'Assisi šte. 2. — Člani društva dobivajo list zastonj, za vse druge znaša naročnina K 12.— na leto. — Oglasi se računajo po ceniku. — Ponatis člankov in vesti je dovoljen le z navedbo vira. — Plača in toži se v Trstu.

Štev. 15.

V Trstu, dne 6. junija 1914.

Letnik II.

Separatizem.

Slovenci smo narod posebne vrste. Malo nas je, komaj poldrugi milijon, gospodarsko in politično smo šibki, na severu, jugu in zahodu obdani od sovražnikov, neprimerno silnejših od nas v kulturnem, gospodarskem in političnem oziru, a vendar ne vidimo, ali nečemo videti, da leži naša rešitev in napredek le v **skupnem smotrenem delu**. Ni dovolj, da je narod razkosan v stranke in strančice; naša razdeljenost gre še dalje: ostro se ločijo drug od drugega Kranjci, Tržičani, Goričani, Štajerci in Korošci, kakor da bi bilo to posamezni majhni narodiči, brez skupnih vezij, da, skoro bi rekel, z nasprotujočimi si interesi. Kranjec ne trpi Štajerca, Štajerec ne Kranjca, Kranjec in Štajerec ne Primorca, in obratno. Vsak smatra drug drugega inferiornim, sebe in svoje zasluge pa povzdiguje v deveta nebesa. Sicer se priznava Slovincem, in tudi rad dela v narodovo korist; toda bog ne daj, da bi delal skupno z drugim. Da taka razcepljenost in separatizem ne moreta obroditi dobrega sadu, je jasno. Onemogočena je vsaka večja skupna akcija, vsa obstoječa in nastojajoča narodna podjetja imajo na sebi pečat malenkostnosti in brezpombnosti. Zato vladajo pri Slovencih res »majhne in siromašne razmere«.

Ne more biti naloga našega lista, odpravljati iz preprostega ljudstva nezmisljeni in smešni separatizem; prepuščamo jo političnim časopisom; mi se hočemo pečati s slednjim le v kolikor je vkoreninjen tudi med slovenskim trgovstvom. Trгоvec separatist! Ali je to mogoče? se bo vprašal rasoden človek. Trгоvec, ki velja kot posebljena praktičnost in realnost, on da goji taka stremjenja? On, ki mu že stanovski interes velepa pospeševati skupnost različnih slojev naroda vseh krajev in dežel, ki je prvi premostil zapreke, ki so ločile narod od naroda, in zbližal celo divjaka kulturnemu človeku! Čudno je res in skoro neverjetno; a je vendar tako.

Slovenci imamo že več trgovskih društev na Primorskem, Kranjskem in Štajerskem. Vsa so bila ustanovljena z istimi nameni, vsa zasledujejo iste cilje: dvigniti ugled slovenskega trgovskega stanu, skrbeti za njegov napredek in ugodni razvoj. Njih naloga je povsod enaka, kajti tudi razmere slovenskega trgovstva so

bistveno povsod enake. Misli bi si človek, da bodo našla vsled tega stremjenja enega društva pri drugih primerne podpore. A ni tako. Tržaško trgovsko društvo si je naložilo veliko in važno nalogo, izdajati strokovni list, ki naj bi dvignil izobrazbo našega trgovca, predvsem malega in srednjega, mu postal stanovski prijatelj in svetovalec. Saj slednji je našemu trgovstvu, nekemu in zanemarjenemu, brez drugih izobraževalnih sredstev, tako krvavo potreben! Ogromne so žrtve, ki jih doprinaša omenjeno društvo z izdajanjem glasila, če se pomisli, kako borna so njegova sredstva: A stoterokrat bi smatralo povrnjene svoje žrtve in trud, če bi glasilo našlo v **vsem slovenskem trgovstvu** ono podporo in zanimanje, ki ga zasluži kot edini slovenski trgov. tednik, dostopen tudi najpriprostejšim našim trgovcem. List ni namenjen samo primorskim, temveč **vsem slovenskim trgovcem**. A vendar je zanimanje zanj v nekaterih krajih jako majhno, da ne rečemo, skoro enako ničli. In kdo je kriv temu? Mi vemo, da le **separatizem**.

Smešno je to, a obenem tudi žalostno. Koliko dela nas še čaka, ako hočemo kedaj videti slovensko trgovino in obrt močno in razvito, tuje podjetništvo na Slovenskem izpodrinjeno, slovensko trgovstvo narodno zavedno in izobraženo, preskrbljeno s strokovnim šolstvom v meri, odgovarjajoči dejanski potrebi. Koliko truda bo še treba, predno odvadimo nezavedneže nemškega in laškega dopisovanja, kvarljivega ne samo slovenski trgovini, marveč tudi občnemu narodnemu napredku, in predno dosežemo v javnosti vpoštevanje gesla »Svoji k svojim«, za katerega ima sedaj še tako malo smisla, a je to vendar važno sredstvo za naš trgovski napredek in gospodarsko osamosvojbo. In vse to so naloge in cilji, ki se tičejo **vsega slovenskega** trgovstva, in ne morda samo tržaškega, ali kranjskega, ali štajerskega. Navzlic temu pa se damo zapeljivati od separatističnih čustev! Otresimo se vendar enkrat malenkostnih in frivolnih lokalno-patriotskih ozirov, ki nas ne dovedejo do nobenih uspehov, ampak samo škodijo skupnim interesom, brez da bi bili lokalnim v najmanjšo korist. Če bomo kedaj kaj dosegli v prospeh slovenske trgovine in obrti, se bo to zgodilo le s skupnim delom; kajti prevelika je moč tujega podjetništva na našem ozemlju in ob mejah, in preveč neugodne so razmere

med slovenskim trgovstvom, da bi bil mogoč kak uspeh brez skupnega dela. Zato proč s separatizmom in združimo svoje sile v dosego skupnega napredka!

Stalne cene.

Kdor je bil v kaki manufakturni trgovini v Celju, Mariboru, Ptuj ali Gorici, se je moral čuditi, kako se tam baranta ali po domače rečeno »gliha«. Neverjetno je, koliko časa se izgubi s tem »glihanjem«, koliko truda in nevolje povzroča to težavno prodajanje blaga. Posebno kmečko ljudstvo je zagrizeno v glihanje. Včasih kupuje kak kmečki oča ali kmečka mama po cel dan eno obleko. Prodajalec mora imeti cele stote oslovske potrpežljivosti in precejšno zalogo navihanosti. Zategadelj pa so tudi prodajalci, ki jih vzgoje take trgovine, najboljši.

Opišimo nekoliko prizor takega barantanja ali glihanja.

V prodajalno stopi kupec ali kupovalka in zahteva blaga za obleko. Trгоvec privleče na prodajalniško mizo več kosov blaga. Predno izbere tak kupec ali kupovalka izmed kosov to, kar ji dopade, traja precej časa. Potem se začne izpraševanje po cenah. Trгоvec pogleda na list, kjer ima z raznimi tajinstvenimi znaki zabeležene cene, potem pogleda odjemalca ali odjemalko (govorili bomo le o moškem, a bralec si lahko misli, da je tudi ženska) in pove neko ceno. Odjemalec se nasmeje, da odpre usta do ušes in reče, da je presmešna taka cena, blago ni vredno niti polovice itd. Trгоvec naredi resen obraz kot Bog, ko je videl Adamov in Evin greh v raju, in pravi da je povedal skrajno ceno, res najskrajnejšo, in pri ti ceni že mora določiti iz svojega. Začne se besedni boj sem in tja in po dolgem prerekanju reče trгоvec, da hoče še nekoliko popustiti samo da si ohrani velenjenega odjemalca, ali kupec ne sme nikomur povedati, po čem je kupil, ne sme nihče drugi zvedeti, sicer bi moral takoj zapreti trgovino. Kakor hitro trгоvec pove novo ceno, se začne ravnokar opisana komedija znova. Ako zna odjemalec dobro glihati, se dela tudi, kakor da bi hotel iti iz trgovine. Prodajalec seveda gre za njim in privleče ga nazaj v trgovino za rokav. Čez dolgo časa se zjedinita. Ko kupec odide s svojim blagom, si trгоvec mane

Moško perilo!

Lepe, sedaj moderne, bele in barvane »Tourist-Parnas« srajce, z nazaj obrnjenim ovratnikom, cena K 4.— do K 6.—. Nekaj novega je mrežasta »Porosa« sraj-

ca, prsi barvane iz francoskega cefirja in brez ovratnika, zanesljivo dobro blago, cena komadu K 4.80 do K 5.—.

V zalogi tudi: ponočne srajce, spodnje hlače, maje »Maco« in mrežaste, ovratniki mehki »Panama«, najnovejše ovratnice, samoveznice, nogavice črne, barvane

i. t. d. — Pismena naročila se izvršujejo točno, neugajajoče se sprejme nazaj. —

Vsemu blagu cene zmerne in stalne.

Se priporoča! Z velišpoštovanjem

Hedžet & Koritnik :: Gorica

roke, ker je tako imenitno prodal, akoravno je prej trdil kupcu, da pri teh cenah »mora dodati iz svojega«. Nasprotno pa se smeji zadovoljno tudi kupec, ker je po njegovem mnenju tako imenitno »zglihal«. Če potem zve, da je trgovec prodal enako blago »še cenejše«, je njegova jeza seveda toliko večja.

Ne mislite si, da sem morda kaj pretiraval. Ne da se niti tako natančno opisati to divje »glihanje«, ki je doma posebno na Štajerskem. Malo zaostaja Gorica, kjer tudi dobro poznajo to neumno »glihanje«.

Da ima tako barantanje jako slabe strani, ni treba niti povdarjati. To povzroča ogromno truda in zamude časa, ubija prodajalca in tudi kvari kupčijo. Pa tudi odjemalci sami imajo precejšno izgubo pri tem glihanju. Oni, kateri mislijo, da so dobro »zglihali«, navadno kupijo slabše, kot bi tedaj, če bi ne bilo »glihanja«. Še slabše pa kupijo tisti kupovalci, kateri niso tako vajeni »glihanja« in zategadelj plačajo visoke cene. Da to ni pravično in pravilno, lahko vsak sam povdari.

Zategadelj pa se trgovci vedno bolj o-tresajo tega »glihanja« in vpeljavajo »stalne cene«. Na listu je razločno napisana cena v kronah in vinarjih, da vsak kupec lahko sam vidi na listku, koliko stane blago. Trgovec ne gre pod to ceno na noben način. Na vidnem mestu nabije table z napisom »stalne cene« in kupec, ki stopi v tako trgovino, vidi, da tukaj se ne da nič glihati. V mnogih krajih, kjer so trgovci upeljali »stalne cene«, katere so pri nas stare k večjemu kakih 10 do 15 let, so kupci spočetka debelo gledali, a ta navada se je priljubila in danes »glihanje« le še v mestih, katere smo navedli zgoraj. Ali tudi v teh krajih bi se dala odpraviti ta neumnost, katera ubija telesno in duševno prodajalca, a ne koristi nikomur. Stalne cene razbremenjujejo tudi gospodarja. Prej je moral biti gospodar povsod, povsod je moral nastopiti on, kjer se njegovemu pomočniku ni posrečilo napraviti kupčije. Danes je stvar drugačna. Pomočnik ima natančno predpisane cene, pa ima tedaj lahko stališče, ker se mu ni treba truditi, da bi odjemalca obral še za kaki groš. Zadovoljen je pa tudi kupec, ker se lahko na lastne oči prepriča, da je kupil blago po ceni, po kateri kupi vsak kupec in pod katero trgovec ne prodaja blaga.

Trgovci, kateri se morajo še boriti s takimi težavami, naj se zedinijo in upeljejo stalne cene.

Pomislijo naj, da je bilo mnogo boja za enotno odpiranje in zapiranje trgovin, za nedeljski počitek, starostno zavarovanje, dopuste itd. ali vse je šlo. Posebno so se branili trgovci zapiranja trgovin ob 8 uri zvečer, ali sedaj sami vidijo, da nimajo od tega nobene škode, pač pa koristi, ker tudi njim pride prav, če se morejo nekoliko oddahniti. Pozno zapiranje trgovin se izkoriščale le razne Micke, da so lahko zvečer še nekoliko pokramljale s svojim Janezom. Trgovec je pa moral žgati luč in čepeti sam in njegovi uslužbenci v zaprašeni trgovini. Marsikateri je zapiral še le ob 10. uri zvečer. Tega seveda ni zračunil, da trpi več škode na zdravju in na razsvetljavi, kot pa je zaslužil v teh poznih urah.

Kakor se je dal uvesti v teh stvareh red, tako bo šlo tudi s stalnimi cenami. Združite se vsi, uvedite vsi stalne cene. Odjemalci bodo videli, da se pri »Janezu« kupi tako kot pri »Pepetu«, da prodajata oba po enakih cenah kakor včeraj tako danes in tako tudi jutri, pa se bodo v kratkem odvadili tega neumnega »glihanja«.

Kdor rad kreditira, je v kratkem času znan slabim plačnikom.

Skladiščna knjiga ali blagovni škontro.

(Konec.)

Blagovni škontro z obračunom, množine in vrednosti.

Ako hoče podjetnik, da mu skladiščna knjiga poda pregled ne le o množini sprejetega in oddanega blaga in zaloge, ampak tudi vrednost kupljenega in prodanega blaga, vrednost zaloge, in dobiček ali izgubo, ki ga ima pri tem ali onem blagu, mora spojiti z obračunom množine tudi obračun vrednosti.

Zaloga se vpiše v knjigo z inventurno vrednostjo. Pri dobljenem blagu se vpiše računsko cena in vrednost, pomnožena za vse troške in izdatke, ki je ima trgovec pri dotičnem blagu, kakor voznina, carina, užitnina itd. To »lastno« ceno dobimo v kalkulacijski knjigi, iz katere se vpiše v blagovni škontro. Na levi strani pa moramo vpisati tudi množino in vrednost odjemalcev vrnjenega blaga, tem dovoljene popuste in odbitke. Na desni strani pa vpišemo ceno in vrednost odposlanega blaga, glasom odposlanih računov. — Vpisati pa moramo na ti strani tudi vse odbitke in popuste, ki nam je dovolijo dobavitelji, potem množino in vrednost dobavitelju vrnjenega blaga, ali blaga na razpolago. Ob zaključku vpišemo zalogo blaga na desno stran z lastno ceno, nadalje morebitni primanjkljaj, toda le množino tega, ne tudi odpadli znesek vrednosti.

Razlika vrednostnih svot nam kaže dobiček ali izgubo. Ako je desna večja od leve, imamo dobiček, narobe izgubo. — Razlika se napiše na manjšo stran in po zaključku se prenese vrednost zaloge na nov račun.

Linearni škontro.

Do sedaj smo govorili o blagovni knjigi, ki skontira blago istovrstnih množin in kosov. Imamo pa tudi blago, katerega vsaki del tvori posebno, od drugih delov popolnoma ločeno celoto, je vsaki posamezni del že sam za sebe predmet kupčije, n. pr. pohištvo, vozovi, stroji, klavirji, vrednostni papirji in menice.

Ako hočemo te predmete skontirati, moramo za vsakega imeti poseben poštrev ali pa vodimo linearni škontro. V ti knjigi določimo vsakemu predmetu vodravno, čez obe strani idočo črto. Na levi strani se napiše na to črto po nadpisih v dotičnih stolpcih. Na desni strani pa ostane črta tako dolgo prazna, dokler se dotični predmet ne proda. Linearni škontro se navadno ne zaključuje, ampak se vodi neprtergoma mesec za mesecem. Ako pa tak škontro vendarle zaključimo, vpišemo na prazne črte »v inventuro«, in ako imamo tudi vrednostne stolpce, se vpiše lastna cena. Po zaključku se zapiše vsak predmet na posebno črto.

Dohodninski davek po novem zakonu z dne 23. januarja 1914.

(Nadaljevanje.)

§ 274. Pri obsežnih poizvedbah ali v drugih obzira vrednih okoliščinah se vrši vpogled v knjige po izberi davčnega zavezanca ali v njegovih obrtnih prostorih oziroma v njegovem stanovanju ali pa v uradnih prostorih pristojne oblasti, oziroma komisije.

Sicer se pa vrši redoma vpogled v knjige v teh uradnih prostorih.

Davčnemu zavezanцу morajo biti med uradnimi urami na razpolago tiste priloge in zapiski, katere rabi v izvrševanju svojega poklica ali obrti.

Davčnemu zavezanцу se morajo naznačiti vsaj osem dni prej dan vpogleda in

imena oseb, katere bo pritegnil k vpogledu pooblaščen organ. Davčni zavezanec se mora poslužiti tekom petih dni svoje pravice, izbrati si kraj vpogleda kakor tudi ugovora proti osebam izvedencev.

§ 275. Ako davčni zavezanec ne prebiva v okolišu oblasti ali komisije, katera je odredila vpogled v knjige, se naprosi za to tista davčna oblast, v koje okolišu se nahaja bivališče ali obrat.

§ 276. O uspehu vpogleda v knjige je napraviti zapisnik, v katerem se vpiše vsa dejstva, ki so se dogadala z vpogledom v knjige, kakor tudi vsa pojasnila in poizvedbe davčnega zavezanca ali njegovega zastopnika, ugotovitve, ki so se izvršile na njegovo zahtevo, kakor tudi navedbe o zunajni kakovosti knjig in zapiskov, ter tudi okoliščini, ki so važne za presojo verodostojnosti knjig.

V zapisniku se tudi mora zabeležiti branjenje davčnega zavezanca predložiti knjige, zapiske in priloge ali njegova trditve, da ne vodi zahtevanih zapiskov, oziroma jih nima, kakor tudi okoliščini, s katerimi hoče davčni zavezanec dokazati verodostojnost svojih trditvev.

Posebno pa ima davčni zavezanec pravico zahtevati v zapisniku rok 14 dni, da se izjavi obširnejše o poslednjih vpogleda v knjige in o morebitnem izvedeniškem mnenju.

V naznanitvi komisiji o izidu vpogleda v knjige se ne smeje navesti imena poslovnih prijateljev, dobavnih virov in odjemalcev. Ako pa je organ, kateri je izvršil vpogled v knjige, grajal gotove vknjižbe ali priloge v taki smeri, katera zahteva znanje imena za presojo dokazne moči vknjižbe, se mora zabeležiti v poročilu tudi ime.

(Dalje prih.)

Iz trgovske prakse.

Na kaj se mora paziti pri nakupovanju zrnja.

Zrnje mora biti popolnoma dozorelo, suho, lepe barve in mokovito.

Pri pregrizenju se mora zrno čutiti trdo in ne mehko in mora imeti tanko lupino.

Zrnje mora biti čisto, brez plevelnega semenja, brez plev in prahu. Zrno naj bo kolikor mogoče enakomerno veliko, ne od črvov razjedeno in ne plesnivo.

Kadar je zrno na eni strani napeto, na drugi pa zgrbančeno, ali ima t-nko pikasto lupino, tedaj je blago snetivo. Če tako blago z roko mešaš, postane roka črna in smrdi.

Kakovost pšenice in drugega zrnja se določa tako, da se steha hektoliter zrnja. Čim več tehta hektoliter pšenice ali zrnja sploh, tem boljša je pšenica ali drugo zrno in tem več snovi (moke) ima v sebi.

Da pa tehta hektoliter zrnja več, si pomagajo goljufivi prodajalci z oljem. Zrno se lepše vleže, ga tedaj gre več v mero, ako se meša z v olje namočenimi lopatami. Navadno si na tak način pomagajo pri pšenici in rži.

Če hočeš preiskati, je blago pooljeno ali ne, deni v steklenico malo brončevega prahu in nekaj zrnja. Če je zrno pooljeno, se prime brončev prah, zrnje se pozlati, ako ga potem drgneš nekoliko s papirjem, ker brončev prah ne odpade. Če pa zrno ni pooljeno, tedaj odpade vsled drgnjenja brončev prah.

Položaj naše male trgovine.

(Dopis.)

Manjši del naših trgovcev je vsaj v zadovoljivih razmerah, medtem ko se mora večji del precej občutno boriti za napredek, če ne celo za obstanek. Med zadnjimi so posebno tisti trgovci, ki so kot izučeni trgovski sotrudniki pričeli trgovino po navadi z majhno glavnico.

Večkrat jih ovirajo, zlasti v vaseh, branjevc, ki so obenem kmetje, gostilničarji

in drugo. Taki ljudje, navadno premožnejši, ne kalkulirajo preveč natančno cen in čez mero razupavajo; z trgovino trgovci te vrste ne zaslužijo mnogo ali pa ničesar.

Druga ovira, ki prihaja po nekod v poštev, so konsumna društva. Ta, kjer imajo spretnejša vodstva, morejo vsaj začasno konkurirati, ker so glede kapitala in kredita na boljšem. Kakor pa se je izkazalo, pridejo navadno v roke nezmožnih voditeljev, kar je v manjšo ali večjo škodo narodnega gospodarstva. Mnogokrat propadejo vsled slabega vodstva. Ljudje, ki hočejo z zadrugo kaj doseči, morajo biti toliko izvežbani, da vsaj v glavnem poznajo in razumejo obrat, česar pa pri kmetih in delavcih, združenih v konsumnih društvih navadno ni. Ker je obratovanje članom popolnoma tuje, izgubi počasi vsa stvar smisel, kar so že spoznali nekoliko pretirani reševalci kmeta in delavca na podlagi paragrafov združnega zakona.

Za uspešnejši razvoj trgovine nam v prvi vrsti manjka kapitala. Ker si posameznik ne more veliko pomagati, moramo delati na to, da se primerno združimo in z organizacijo zboljšamo naš sedanji slabi denarni in kreditni položaj. S primernimi združitvami bi se dal pridobiti za trgovino lep del malega kapitala, ki leži sedaj na malo ali neplodovitih mestih, dosegel bi se lahko skupen nakup v velikem nekaterih predmetov in tudi izvoz nekaterih izdelkov in pridelkov bi bil v skupnem lažji. Seveda je potrebna pri tem velika previdnost, zakaj ni škodljivejšega gospodarstvu kot snovanje podjetij brez temeljitega strokovnega znanja, ki vsaj deloma zagotavlja uspeh.

Potrebno je, da se otresemo dosedanjega enostranskega naziranja; zabavljanje čez konsumna društva je večkrat le priznanje naše nezmožnosti. Ako se bomo resno oprijeli dela in dobro vršili nalogo, ki nam je odločena v narodnem gospodarstvu, si bomo pridobili ugled pri kmečkem in delavskem ljudstvu in nas ne bodo več smatrali za pijavke in izkoriščevalce. — Samoizobraževanje, zanimanje za trgovino in drugo narodno gospodarstvo, vstrajnost in primerna organizacija so pogoji naše okrepitve.

Rabat nadrobnim odjemalcem.

V razni strokovnih časopisih večkrat beremo, da ta in ta trgovec dovoljuje članom tega in tega uradniškega itd. društva pri nakupu po 2, 3, 4 ali celo do 10% popusta.

Kaj pa drugi odjemalci? Zakaj pa mora plačevati polne cene večina trgovčevih odjemalcev, kateri se mora trgovec zahvaliti za svoj obstanek? Od samih uradnikov ne bo živel noben trgovec. Večina odjemalcev mora plačevati ne samo polne cene, ampak tudi to, kar trgovec izgubi pri uradnikih vsled dajanja rabata. Trgovec ne daruje uradnikom ničesar iz svojega, tako daleč ne sega njegova ljubezen. Uradnik sicer služi državi, se ubija zanjo in dobiva za to neprimerno plačo, a to še ni noben povod, da bi moral delati trgovec razliko med uradniškimi in drugimi odjemalci. Sicer je to dajanje rabata uradniškemu društvu res le nekako lovsko sredstvo za odjemalce, ali je kaj neprimerno. Vsak pameten človek, ki bere tak oglas in ni član tega ali onega društva, se bode izogibal takšne trgovine, koje gospodar dela razliko med svojimi odjemalci.

Vsak trgovec, kateri misli na ta način pritegniti na sebe kot odjemalce člane raznih uradniških itd. društev, ravna nesposobno, ker s tem odganja od sebe in zapostavlja večino svojih odjemalcev.

Dajanje rabata je trgovski običaj, ki je upravičen v mnogih slučajih, ali kdor ga

hoče porabljaliti, mora tudi poznati njegovo bistvo in ne sme počenjati nepravilnosti, sicer postane iz razuma neumnost.

Dopisi.

Ne kupujte od židovskih agentov in goljufov.

I. Pred nekaj časa sta hodila po tržaški okolici dva čifutska agenta, ki sta ponujala papirnate vrečice od neke dunajske firme. Ponujala sta jako po ceni in obljubovala vse ugodnosti, skoraj zvezde z neba. Kar sline so se jima cedile od govorjenja in obljubovanja. Ne bo treba skoraj nikoli plačati, dajo franko kamor se hoče itd.

Prišli sta tudi k nam na Opčine in poskušala svojo srečo. Nekatere trgovce sta opeharila ali pri enem jima je izpodletelo. Ponujala sta grozno poceni, franko postaja itd. Začela sta pisati kopijo in jo ponudila trgovcu v podpis. Trgovec dobro pregleda in vidi, da ni nikjer napisano, da je kupil franko njegova postaja. Odgovorila sta, da tega nista nikomur zapisala, pa so vsi kupili franko namebna postaja. Trgovec pa ni hotel drugače podpisati, zategadelj sta zapisala franko namebna postaja.

Blago je prišlo po nekem spediterju in trgovec bi moral plačati voznino, ker firma ne da franko. Trgovec seveda ni prevzel in se ga tudi ne more prisiliti, ker niso izpolnjeni vsi pogoji kupne pogodbe.

Drugi trgovci pa, ki niso bili tako previdni in so se dali premotiti, so morali blago prevzeti in plačati voznino. To bi bil prvi slučaj. Sporočiti vam moram še drugega.

II. Nek tak postopač je bil tukajšnjemu trgovcu dolžan K 40. Plačila trgovec seveda ni mogel dobiti, ker njegov dolžnik nima ničesar.

Nekoga dne pride ta imeniten dolžnik k svojemu upniku, pa mu reče, da je v imenitni službi pri neki firmi za likerje, naj naroči in pri računu si naj odtegne svojo terjatev. Trgovec je bil seveda jako vesel te ponudbe in hitro naroči sod pelinkovca.

Trgovec dobi blago drugi dan, a tretji dan je že bil na vratih oni agent ter pravi trgovcu, naj mu plača blago, odtegnivši si svojo terjatev. Imel je tudi nekako pooblastilo in pobotnico. Trgovec plača. Ali čez 6 mesecev dobi terjatev od firme. Seveda trgovec hitro odgovori, da je plačal takoj onemu agentu, ki se je izkazal s pooblastilom in potrdilom. Čez dva dni potem pridirja oni agent k trgovcu in pravi, dogodila se je pomota, plačajte ta račun firmi, a za svojo terjatev naročite sod ruma pri drugi firmi, ga bo plačal on (agent). Trgovec ni hotel ničesar slišati več. Ali vendar je prišel čez nekaj časa sod ruma na naslov trgovca. Ta ni hotel prevzeti, ampak je poslal račun in avizo od železnice firmi rekomandirano nazaj. Čez pet dni potem pride oni goljuf zopet k trgovcu ga nagovarjat, naj prevzame. Imel je v rokah račun in avizo. Trgovec ga je seveda spodil. Ta goljuf pa ni bil len, ampak šel na postajo prevzel blago in prodal pod ceno. — Pošiljatelj je tožil trgovca, ali je izgubil pravdo, ker trgovec je lahko dokazal, da ni nikoli ničesar naročil, ničesar prejel in prevzel. Pač pa je trgovec moral plačati prvi firmi pelinkovec, ker oni mešetar je ponaredil tudi pooblastilo. Dotični agent še slepari po svetu. Bodite tedaj previdni, pa se od takih prodajalcev raznih rumov in likerjev ne dajte ogoljufati.

Razno.

Srbski glasovi o dogodkih v Albaniji. — Glasilo srbskega trgovstva »Trgovski Glasnik« pravi, da so dogodki v Albaniji posledica hinavske in nenaravne politike. Albanski element ni vsposobljen za državno tvorbo in more v miru živeti le pod ostró vlado, kakršna je bila za časa srb-

ske okupacije. Prvi beg kneza Viljema na italijansko ladjo gotovo ne bo zadnji. Upor sta zanetili Avstro-Ogrska in Italija in ne Essad paša, sicer bi se ne bil ta poslednji dal zalotiti. Sedaj pa bo Essad paša v rokah Italije orodje proti Avstro-Ogrski, če se mu ne posreči pobegniti. Avstro-Ogrska je zopet izgubila igro, se boji skupnosti s svojim italijanskim konkurentom, in da bi se rešila iz nje, išče zopet pomoči Evrope. — »Odjek« smatra revolucijo v Albaniji za resno in bi mogla postati pomembna ne le za to poslednjo, ampak tudi za druge balkanske države. Spopad med knezom Viljemom in Essad pašo da je dokazal, da sta Avstro-Ogrska in Italija vsikdar pripravljeni, da pošljeta svoje vojaštvo v Albanijo. Izkrcaje mornarjev teh dveh držav je ustvarilo precedenčen slučaj za bodočnost in ob nastopu kakih komplikacij ne bo Srbiji, Črnogori in Grški računati le z Albanijo in nje vojsko, marveč tudi z armadama imenovanih dveh velesil. Nje življenski interesi da silijo Srbijo, da resno računa z vsemi temi eventualnostimi. — »Tribuna« se spominja minulih časov, ko je Avstro-Ogrska obsipala z odlikovanji najprej Khemal beja in potem Essad pašo, ki pa ju sedaj avstro-ogrsko časopisje žigosa kakor vagabunda. Ista usoda da čaka najbrže tudi Turkhan pašo čim politika grofa Berchtolda doživi kak polom. Tako se godi Danevu, tako se bo godila Radoslavovu in drugim. Tudi vladarja v Sofiji in Draču utegne doleteti žalostna usoda kralja Milana.

Vprašanje vztočnih železnic. Iz »Srbske korespondence« posnemljemo: Informirani krogi trde, da do definitivne uredbe tega vprašanja pride v kratkem Ministrstvo za javne gradnje in železnično ravnateljstvo na eni, in direktor Müller družbe vztočnih železnic na drugi strani so že uredili vsa tozadevna tehnična vprašanja. Le glede višine odkupnine ni še stvar definitivno urejena. Družba vztočnih železnic zahteva 60 milijonov frankov, Srbija 35—36. Ta svota je primerna, ker so izvedenci ugotovili, da resnična vrednost obeh vztočnih železnic po novem srbskem ozemlju iznaša le okolo 30 milijonov. Srbija pa hoče žrtvovati nekoliko več, le da se ta zadeva enkrat spravi z dnevnega reda. Odkupnina, ki jo zahteva družba, je pa daleč previsoka. Informirani krogi računajo, da se srbska država in družba sporazumeta končno za ceno kakih 40 milijonov in da bo ta sporazum v par dneh perfekten.

Vesti iz Srbije. Od vseh strani prihajajo sedaj v Srbijo obiski iz trgovskih in industrijskih krogov in iščejo stikov s trgovskim svetom v kraljevini. Francozi in Angleži stavlja v Srbiji razne ponudbe za investicijo večjih kapitalov v industrijskih in trgovskih podjetjih v Srbiji. — Tako je n. pr. neki veliki angleški konsorcij potom srbskega poslanika v Londonu, Čeda Mijatovića, ponudil srbski vladi posojilo več 100 milijonov frankov, kakor se že izkaže potreba. V prihodnjem mesecu pride v Srbijo več skupin trgovcev in industrijalcev iz Italije v svrhu izpoznavanja gospodarskih in trgovskih razmer v Srbiji, da bi prišlo do ožjih trgovsko-političnih odnošajev med obema državama. Italijani pojdejo tudi v novo ozemlje, da se na licu mesta informirajo o vsem. Seveda jih trgovska zbornica v Belgradu sprejme najprijazneje. Ali se vspricho vseh teh izglede iz drugih držav pametne in smotrene trgovinske in splošno-gospodarske politike moremo izogniti paraleli s postopanjem naših avstrijskih diplomatov, pa tudi interesiranih krogov. Prvi nimajo časa misliti, kako bi iskali trgovinskih stikov z novo povečano Srbijo, ki bi mogla biti ravno za nas dragocen konsument, ker morajo misliti, kako naj mečejo milijone v Albanijo — na svidenje nikdar več! A iz trgovskih krogov smo doživeli ravno te dni nezasišani

izglea narodne nadutosti, ko neka avstrijska tvrdka s predrzno zahtevo, naj jej poslednja piše ali nemški, ali francoski, ali angleški, ali makari - albanski!! Ne glede na to, da taka zahteva pomenja blaznost s trgovskega stališča, je tudi skrajno žaljiva za narodno čustvo Srbov. Na tak način si hočejo avstrijski trgovci in industrijalci širiti stike s srbskim trgovskim svetom in si pridobivati srbska tržišča!! To je res že — blaznost. S takim postopanjem ubijajo naši krogi svoje interese in udušujejo vsako morebitno novo kal simpatij do naše države! — V prihodnjem mesecu pride v Srbijo ruska vojaška misija, ki pojde na bojne poljane srbsko-turške in srbsko-bolgarske vojne, da prouči bojno pozorišče. —

Albanija — obljubljena dežela avstrijskih podjetnikov. Znano je, s kako velikimi žrtvami so avstrijski državniki vstvarili na razvalinah nekdanje Turčije novo državo Albanijo, in to le iz sovraštva do Srbije, kateri so hoteli na ta način zapreti pot do morja in vstvariti nekaj protutež proti naraščajoči srbski moči. Na stotine milijonov so avstrijski narodi za to izdali in zraventega izgubili še skoro ves balkanski trg. No, naši državniki so tolažili avstrijske podjetnike z bogato odškodnino v Albaniji, obljubljajoč jim tam doli nebesa in raj. Prišlo je sicer drugače, kakor so oni pričakovali; Albanci novega, od Avstrije toli priporočanega kneza ne marajo in se puntajo; avstrijski vpliv pada, z njim pa raste italijanski. Pa tudi ko bi ne bilo teh dveh okolnosti, bi mogla Albanija nuditi našemu podjetništvu bore malo. Splošne razmere so tako zamotane in je gospodarsko stanje tako siromašno, da je izključen vsak uspeh pri eventualnih novih podjetniških akcijah inozemcev.

O albanskih gospodarskih razmerah nismo imeli nikoli jasne slike; kajti študiral jih ni še nihče. Stoprav sedaj prihajajo iz Albanije kratka poročila, ki jih sestavljajo tuji naselniki, kateri so se podali tjakaj z raznimi špekulativnimi nameni. Zdi se nam potrebno citirati najvažnejše podatke iz dveh poročil tako da bodo tudi naši trgovci vedeli, koliko ima avstrijsko podjetništvo pričakovati od Albanije in kako nezmislno se zapravljajo avstrijski milijoni, mesto da bi se jih obrnilo v kako boljše korist. Dunajska „Zeit“ poroča:

V tej deželi prevladujejo domači trgovci, ki bi se morali pravzaprav imenovati kramarji, in takozv. Hamali, t. s. težaki skoro črnopolti in umazani kakor cigani. Sicer ti cigani, delavni ljudje, nosijo neverjetna bremena in stanujejo v kočah, komaj dva metra visokih, v posebnih, še bolj umazanih mestnih oddelkih, kjer njihove žene in otroci nadlegujejo mimoidoče s prosjačenjem. Razuntega se nahajajo tukaj tujci, dopisniki listov in ljudje, ki iščejo posle in službo. Življenje je neizmerno drago. Cena za „prvovrstno“ stanovanje z eno posteljo (kajti v eni sobi je do pet postelj), z eventualno umivalnico in trikratno dnevno hrano znaša 20 kron na dan. Namesto električne luči rabijo lojene sveče, postavljene v steklenico. Namesto stranišča imajo luknjo v zemlji. Tudi preprostejša stanovanja niso mnogo cenejša. Hrana, pripravljena z žaltavo kostrunovo mastjo je silno neokusna, neprebavljiva in nadvse draga. Steklenica piva ali mineralne vode stane 1 krono; dve pomaranči 30 vinarjev itd.

Navsezadnje bi se dalo vse to prenesti, če ima človek kaj denarja. Ali kaj naj počnejo vsi oni tujci, ki prihajajo sem s kako majhno svoto in s srcem polnim upov in nad? In čudno da so ti ljudje večinoma Avstrijci. Italijani poznajo siromašno deželo že od prej in vedo kaj jim more nuditi; zato jih ni sem. Vidiš tukaj ljudi polnih načrtov. Prvi hoče ustanoviti hotel, drugi delavnico, tretji zalogo lesa, in bogve kaka razočaranja bodo doživeli,

medtem ko upajo nakopičiti si tukaj cela bogastva.

Opazujemo od blizu nekaj posameznih slučajev. Bodoči gostilničar ali hotelir. Navadno je to človek s par tisočaki, zbranimi s trpljenjem in muko. Pride sem in misli, da si lahko nabavi hišo za 4—5000 kron. Predvsem pravihi hiš tukaj sploh ni, ampak samo z dvema ali tremi sobami, ali pa koče. Zemljišče je slno drago. (do 10 kron m²). Lesa je malo in še ta je drag, kajti dosedaj so ga morali uvažati. Kamenja je dovolj, tako tudi delavcev; slednji dobivajo sicer nizke mezde, toda izvršujejo delo enega dneva v enem tednu. In kadar bo gostilna postavljena, kam bo šel gostilničar iskati odjemalcev? On lahko računa samo na tujce, kajti domačini ne potrebujejo ničesar. Živež ni samo drag, ampak nezadosten. Volovi, ki niso večji kakor navadno tele, ne dajo niti dobrega mesa, niti dobrega mleka in masla. Kuretna je zelo draga. Prešičev in zelenjave ne poznajo razun cvetnega zelja (kavolov), in to navzlic rodovitnosti zemlje. Krompirja Albanci ne marajo in ga ne sadijo. Samo kostrunovina in vedno kostrunovina. Kaj je piva, ga uvažajo in je zelo drago. Sadju sploh ni dobiti. Zboljšanje razmer v tej deželi bo nastopilo šele tedaj, ko bodo Albanci znali obdelovati zemljo. Dosedaj je bilo nemogoče uvesti železne pluge, kajti mali volovi in kljuseta so prešibka za naše težke pluge.

Rokodelec. Navidezno bi on imel najboljše perspektive. Na pr. mizar. Prišel je v Albanijo Dunajčan in hotel prinesiti s seboj tudi orodje in stroje. Avstrijski konzulat ga je podpiral pri iskanju pripravnega prostora. Neki gospodar, Avstrijcem prijazen se je izjavil pripravljenim dati mu v najem 900 m² zemljišča za dobo 3 let po naslednjih pogojih: 2000 kron letne najemnine, z obvezo sezidati na zemljišču hišo za stanovanje in delavnico; ali poslopja bi prišla po treh letih v last posestnika zemljišča! Tukaj je pač odveč vsak komentar! Kaj bi tukaj dosegel kak krojač? Bogati Albanci si naročujejo obleke na Dunaju, v Milanu in v Parizu, priprosti domačini pa si delajo obleke sami. Kovač in čevljar se nahajata v sličnem položaju.

Največje težave imajo tujci pri nakupovanju posestev. Tukaj se nahajajo premožne rodbine, škofje in mali posestniki, od katerih je vsakdo prepričan, da gozd ni last prodajalca, kadar je prodan. Prebivalci okoli ležečih vasi nočejo ničesar slišati o kakih pravicah kupovalca, gredo v gozd in sekajo les, sklicujoč se na neko staro gozdno postavbo. Pregnatni jih ni mogoče, ker so oboroženi od nog do glave.

Slednjič pridejo še iskati služb. Služb v Draču, Skadru, in drugih albanskih mestih sploh ni. Je sicer res nekaj velikih trgovcev, ampak oni se ne poslužujejo knjigovodstva. Inozemske tvrdke ne marajo otvarjati podružnic. Polja za trgovsko delovanje v velikem slogu v Albaniji še ni; bo pa bilo, kadar bodo izvršena dela za luko in skladišča. O bankah ni še niti sledu. Ampak tudi ko bi se kakemu uradniku z ženo in otroci posrečilo dobiti kako mesto z letno plačo 6000 frankov, bi on v Albaniji ne mogel izhajati. Bil bi največji revež. Za hišico s tremi revnimi sobami zahtevajo letnih 3000 frankov, za manjše hišice, torej še bolj siromašne, 1800—2000 frankov. Hiše so brez pohištva; in kar se albanskega pohištva tiče, isto, ni za naš okus.

Drugo poročilo o albanskih gospodarskih razmerah, ki ga je sestavil inženir Stoppani v Valoni, se peča bolj z eksportnimi in zemljiškimi razmerami. Vrednost importiranega blaga (zrnje in druga živila, izdelki industrije, sladkor, obleke itd.) ceni na 8 milijonov frankov. Izvoz obsega le kmetijske pridelke in znaša kake 4 milijone frankov; tako da bi bila trgovska

bilanca Albanije pasivna, če bi ne vzeli v poštev prihrankov, ki jih pošiljajo albanski izseljenci v domovino.

Zemlja je v nekaterih delih Albanije precej rodovitna, a produkcija je vseeno zelo nizka, in sicer vsled starinskega načina kmetovanja. Goveja živina je manjha in slabotna; doseglo bi se zboljšanje pasme le potom križanja. Albanija bi potrebovala novih cest, ki bi dvignile vrednost zemljišč in produkcije. V to svrhu je treba kapitala, ki pa danes manjka popolnoma. Sicer pa bi se dal problem izboljšanja zemljiških razmer potom zemljiškega kredita tudi jako težko izvesti, ker lastnina še ni dobro določena. O industriji ni govora. Mogoča bi bila industrializacija nekaterih kmetijskih pridelkov, kakor olja, volne in tobaka. Ampak v ta namen manjka inicijative, in kar je še hujše, manjka kapital.

Kakor vidimo, bi bilo torej treba vse šele vstvariti v Albaniji: ceste, kataster, banke ter industrijo. To nalogo pa se da izvesti le po dolgih letih, z velikimi težavami in močnimi kapitali.

Take so torej gospodarske razmere v Albaniji, če smemo verjeti tem poročilom! Tako izgleda obljubljena dežela ki jo je dobil avstro-ogrski industrijski svet kot nadomestilo za izgubljeni ostali balkanski trg! Srečni avstrijski podjetniki!

Tržno poročilo

z dne 5. junija 1914.

Na celem božjem svetu ne najdete tako visokih cen zrnja, kot so v Budimpešti. Pa tudi ogrsko poljedelsko ministerstvo pomaga držati tako visoke cene s svojimi neugodnimi poročili o stanju setvij. Koncem maja je poročalo to ministerstvo, da stoje setve pšenice v 6 komitatih dobro, v 5. srednjedobro, v 26. srednje, v 11. pod srednje, v 5. slabo in v 2. zelo slabo.

Rž baje kaže v 5. komitatih dobro, v 12. srednjedobro, v 26. srednje, 11. pod srednje, v 5. slabo in v 4. zelo slabo.

Oves kaže v 18. komitatih dobro, v 17. srednje dobro, v 19. srednje, v 6. pod srednje, in v 3. slabo. Oves tedaj kaže zelo dobro, medtem ko kaže pšenica in rž bolj slabo. Seveda je stala v poročilu tudi opazka da bi dež lahko popravil marsikaj. Medtem je padal dež v raznih krajih in tedaj ni izključeno, da nazadnje vendar ne bo tako slabo.

Pa ne samo suša je pomagala Budimpešti držati visoke cene, ampak prihajale so tudi od raznih strani pritožbe o znatni škodi, ki jo baje prizadeva rja, potem razen mrčes in ne znamo kaj še.

Pšenice, domače, ni na trg in zategadel se trguje le s tujo pšenico. Do sedaj se je uvozilo v našo državo nad dva milijona stotov pšenice. Največ blaga je prišlo iz Rumunije, ali od tam sedaj poročajo, da ni več dosti dobrega blaga.

Tekom tedna je pa le izgubila pšenica za oktober okoli 50 vin. Efektivna pšenica je stala včeraj v Budimpešti: 79/81 kg K 14.15 do 14.30, 14.17 do 14.40.

Rž ima malenkostno kupčijo, ker so kakor ponudbe tako tudi zahteve skromne. Včeraj so bile efektivne cene v Budimpešti K 10.30 do 10.65.

Tekom tedna je izgubila rž okoli 40 vinarjev.

Oves. Tudi oves je izgubil tekom tedna približno 30 vinarjev. Včeraj je bila efektivna cena ovsa K 7.70 do 8.35.

Koruzi. Kupčija majhna, tendenca medla in so kurzi padli za kakih 20 vinarjev tekom tedna. Za staro koruzo so zahtevali včeraj v Budimpešti K 7.60 do 7.80.

Moka. Vsled visoke cene pšenice je tudi pšenična moka jako draga. Konzum kupuje sproti, ker prejšnji ugodni sklepi so večinoma izčrpani. Za jesen pa ni mo-

goče narediti kupčije po cenah, katere zahtevajo mlini. Nekaj prekupcev je prodajalo tekom tedna pšenično moko po kron 36.50—38.—. Seveda ni mogoče reči, kdor bo več trpel ali prodajalec ali kupec.

Kava. Tekom tedna je poskočila kava za približno pol krone, ali nekaj kron je pridobila že prejšnja dva tedna.

Sladkor. Pravijo, da bodo cene sladkorja še zvišali za nekaj kron. Prodajalci počejo več prodajati na sklep, ampak le od meseca do meseca.

Svinjska mast. Cena je odnehala za približno dve kroni.

Jajca. Dovozi postajajo vedno manjši in tedaj najbrže ne bo nič z nižjimi cenami. Za zaboje srednje vrste se plačuje K 90 do 91, za boljše pa K 92 do 93.

Modra galica. Po tem predmetu se ne povprašuje več. Cene neizpremenjene. V Trstu se zahteva K 62.— z 2% škonta.

Tomasova žlindra. Konzum se je začel zanimati za ta predmet. Prodajalci ponujajo po enakih cenah kot lansko leto.

Superfosfat. Prodajalci še niso prišli na trg s svojimi zahtevami.

Kurzi na budimpeštanski borzi od 16. do 22. maja 1914:

	16.	18.	19.	20.	21.	22.
Pšenica za maj	13.65	—	13.96	14.08	—	14.17
" okt.	12.19	—	12.35	12.48	—	12.75
Rž za maj	9.31	—	—	—	—	—
" oktober	—	—	9.79	9.87	—	9.94
Oves za maj	8.08	—	—	—	—	—
" oktober	—	—	8.07	8.21	—	8.26
Koruza za maj	7.22	—	7.29	7.36	—	7.40
" julij	7.43	—	7.50	7.56	—	7.63
" avg.	7.54	—	7.67	7.65	—	7.68

Kurzi na budimpeštanski borzi od 23. 29. maja 1914:

	23.	25.	26.	27.	28.	29.
Pšenica za maj	13.45	14.12	14.03	—	—	—
" okt.	12.90	12.80	12.84	13.04	13.05	13.33
Rž za oktober	9.90	9.75	9.73	9.85	9.74	9.93
Oves za oktob.	8.32	8.20	8.22	8.27	8.18	8.30
Koruza za maj	7.51	7.60	7.67	—	—	—
" julij	7.76	7.80	7.88	7.93	7.85	7.94
" avg.	7.80	7.94	8.04	8.08	7.98	8.08

Kurzi na budimpeštanski borzi od 30. maja do 5. junija 1914:

	30/5	1/6	2/6	3/6	4/6	5/6
Pšenica za okt.	13.44	—	13.24	12.99	13.10	12.96
Pšenica za april	—	—	—	13.35	13.30	13.13
Rž za oktober	10.—	—	9.80	9.65	9.72	9.61
Oves za oktob.	8.29	—	8.12	7.94	8.02	7.92
Koruza za julij	7.99	—	7.84	7.61	7.71	7.66
Koruza za avg.	8.11	—	7.97	7.73	7.82	7.80
Koruza za maj	—	—	—	7.44	7.40	7.34

Terminski kurzi santos-kave na tržaški borzi od 30. maja do 5. junija 1913:

	30.	1.	2.	3.	4.	5.
Junij	—	—	—	—	—	—
Julij	59.—	—	59.75	59.50	59.—	59.0
Avrust	—	—	—	—	—	—
September	60.—	—	60.75	60.25	59.75	60.—
Oktober	—	—	—	—	—	—
November	—	—	—	—	—	—
December	60.25	—	61.50	61.—	60.75	61.—
Januar	—	—	—	—	—	—
Februar	—	—	—	—	—	—
Marec	61.—	—	62.75	61.25	61.25	62.—
April	—	—	—	—	—	—
Maj	61.50	—	62.75	62.25	62.—	62.25

Društvene vesti.

Gospod Oton Schmidt, knjigovodja c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, je daroval svoj honorar K 4.80 za članek v »Trg. listu« podpornemu skladu našega društva! Hvala!

Gosp. Fr. Zelenik, trg. potnik in urednik »Trg. lista« je postal ustanovni član našega društva, ker je plačal ustanovnine K 100.—.

Narodno-gospodarski in tržni pregled.

Cene pšenice.
(30. V. 1914.)

Za prompt:
Budimpešta: banatska 76/78 K 28.30, tiška 77/79 kg K 28.70. Dunaj: tiška 76/78

kg K —.—. Beroiin: K 25.25. Braila: K 18.60. Breslava: K 24.—. Mannheim: pfalška K 25.60, ulka K 19.05, rumunska K 20.—. Monakovo: 25.—. Paris: K 28.50. Antwerpen: Plata K 18.50. London: angl. K 18.95, indijska K 20.30. Liverpool: avstralska K 20.70. Čikago: K 17.95.

Za poznejšo dobavo:

Budimpešta: K 26.90. Berolin: K 23.60. Paris: K 26.65. Antwerpen: K 18.70. Liverpool: K 18.85. Čikago: K 15.55.

Avstrija in Albanija.

V proračunu za leto 1914/15 stoji: za povišanje sklada za razvoj avstr. trgovine v Albaniji K 50.000. Podpora za paroplovbo z Albanijo pa je zvišana od kron 1.200.000 na K 1.420.000. Ta denar bi se pač lahko veliko boljše porabil doma, kjer nam primanjkuje na vseh koncih in krajih.

Znižanje carine na zrnje.

Kakor nam kaže na drugem mestu tega lista uvrščen seznam cen zrnja na raznih tržaščih, imamo najvišje cene zrnja v naši monarhiji. Visoka carina omogočuje držati tako visoke cene, vsled česar se vedno bolj množe zahteve, naj vlada začasno zniža ali odpravi carino na zrnje. Budimpeštanski mlini so do sedaj importirali nad 1.300.000 stotov pšenice. Na stot se plača K 6.30 carine, tedaj je država dobila nad 8 mil. kron od tega blaga.

Vsega skupaj se je importiralo do sedaj nad 2 mil. stotov pšenice, kar je državi neslo nad 13 mil. kron.

Konzument mora pri vsakem kilogramu moke plačati 7 vinarjev več, ker to zahtevajo veleposestniki v naši monarhiji.

Zategadelj je pač popolnoma upravičena zahteva konzuma, naj vlada začasno zniža ali odpravi carino na zrnje.

Seveda združbe avstrijskih in ogrskih veleposestnikov so takoj nastopile proti takim zahtevam in vpijejo kot kak čifut na senjmu, da bi se z znižanjem škodovalo našemu poljedelstvu. Čudno se nam dozdeva to vpitje teh plemenitaških in magnatskih kmetov in še bolj čudno njihovo utemeljevanje, zakaj so nasprotni začasnemu znižanju carine. — Pravijo, da bi trpeli škodo poljedelci v naši monarhiji. Na kak način pa? Če imajo še blaga, zakaj pa ga ne pripeljejo na trg, ko imamo vendar najvišje cene celega sveta. Če pa nimajo več blaga, potem pa jim itak mora biti vse eno ali stane danes pšenica toliko ali toliko. Reven delavec in tudi majhen poljedelec se ne sme najesti do sita, ker taki pobožni plemenitaški in magnatski siti kmetje ne privoščijo revežu kruha. Ali vlada bi morala vpoštevati, da večini državljanov treba kruha in korist države zahteva, da so njena ljudstva dobro prehranjena. Množica plačuje največ krvnega in gmotnega davka, tedaj bi pač vlada morala gledati bolj na koristi te množice, pa ne samo na one majhnega števila plemenitih kmetov.

Pravijo, da letos potrebujemo od zunaj okoli 6 mil. met. stotov pšenice.

Agrarci naše monarhije nas tedaj ne morejo dovolj založiti s svojim pridelkom, tedaj nikakor ne gre, da bi se debelili na račun revnih slojev. Ti gotovo niso za to tukaj, da bi dajali veleposestnikom to, kar jim Bog nače dati.

Rusija je imela obilo letino, istotako Amerika. Pa tudi Indija močno ponuja svojo pšenico. Le Rumunija nastopa z višjimi cenami, ker izkorišča ogrsko potrebo.

Rentni kurzi in vložne obresti.

Ko je s padcem konjunktore v industriji postalo prosto mnogo glavnice, je splošno vladalo mnenje, da se bo ta glavnica porabila v prid rentam in bodo te poskočile v kurzu. V začetku letošnjega leta so res začeli rasti rentni kurzi ali zadnje dni pa so zopet padli. Dozdeva se, da je naložni

trg prenasit in tudi politični dogodki so vplivali neugodno na rentne kurze. Pri nas delajo renti vrh tega še konkurenco visokoobrestne zakladne nakaznice.

Poštna hranilnica se zelo trudi držati rentne kurze, ali njena sredstva so preskromna. Govori se, da zategadelj namerava vlada zvišati obrestno mero na 4% za hranilne vloge pri Poštni hranilnici. To zvišanje obrestne mere bi močno dvignilo konkurenčno zmožnost Poštne hranilnice, katera vodi že od časa Bilinski avstrijske najemne konzorcije. Z višjo obrestno mero bi Poštna hranilnica potegnila na-se obilejši tok hranilnih vlog in bi tedaj lažje še v večji meri vplivala na rentne kurze.

Drugo vprašanje pa je, kakšno stališče bi zavzele banke proti temu vladnemu činu, ki bi bil precejšen udarec za banke.

Kakor znano, obstoje razpoložna sredstva bank iz lastne delniške glavnice, hranilnih vlog občinstva, rezervnih zakladov, in kontokorentnih imetkov komitentov zavoda. Na ta način razpolagajo banke z ogromnimi zneski, n. pr. Kreditanstalt ima 1158 mil., Bankverein 891 mil., Länderbank 859 mil., Anglobank 737 mil. kron itd. Tudi slovenske in slovanske banke razpolagajo na ta način z znatnimi glavniciami.

Da bi bilo bankam neljubo vsako padanje hranilnih vlog, nam najboljše dokazuje visoka obrestna mera, katero dajejo za hranilne vloge. Tudi banke porabljajo del hranilnih vlog v naložbah, ki se ne dajo vsaki čas lahko in hipoma realizirati. Zategadelj jim je na srcu stalnost hranilnih vlog.

Banke bodo gotovo poskušale ubraniti se konkurence od strani Poštne hranilnice in če bi vlada res hotela izvesti svojo namero in zvišati obrestno mero Poštne hranilnice brez parlamenta, bomo še doživeli zanimive dogodke.

Cementna industrija.

Položaj te industrije ni vreden zavida. Ustanovljajo se vedno nove tovarne, že obstoječe investirajo vedno več glavnice, akoravno konzum ne porabi niti polovice vse produkcije. Vrh tega je po razpadu kartela nastal cenovni boj, kateri je požrl veliki del skromnega dobička.

Novi kartel, kateri je sklopil dogovore tudi z enakimi zvezami v sosedni Nemčiji, je sicer ustavil cenovni boj, ne more pa dvigniti konzuma, kateri znaša komaj 50% kontingenta. Cementna industrija tedaj v takem položaju ne more pričakovati posebne donosnosti vložene glavnice.

Zvišanje konzuma bi zboljšalo položaj cementne industrije. Inozemska konkurenca ne bo delala preglavice našemu kartelu, ker se je ta zavaroval pred njo z dogovori z raznimi inozemskimi kartelnimi zvezami, tako z Rheinnisch-Westfälische Zementverband, katerega financirajo nemške banke z 8 milijoni mark. Dogovori obstoje tudi med Nizozemskim Zementsyndikat v Haagu, Süddeutsche Zement-Verkaufsstelle, angleškim Zement-Trust in norveškimi tovarnami.

Preglavico bi lahko tedaj delale našemu kartelu le nove tovarne, ako bi se še ustanovile in bi ne pristopile h kartelu. Kartel bo seveda poskušal s cenovno politiko onemogočiti nastop nove konkurence.

Posojilo tržaškega mesta.

Mesto Trst namerava najeti posojila 44 mil. kron po 4½%.

Črnogorski nakup srebra v Avstriji.

Črnogorska vlada se pogaja z Avstro-Ogrsko banko glede nakupa srebra za 500.000 kron. Črnagora potrebuje precej več srebrnega denarja, ker se je znatno povečalo njeno ozemlje vsled srečne vojne z Turčijo. Novce bi kovala penzokovnica na Dunaju.

Tržaška borza.

LES		Dolgot v metrih	Širokost v metrih	Debelost v metrih	Cene			
					za	najmanj	največ	
Smrekov les. (Koroško.)								
Deske:	I	4	0.16—0.21	0.024—0.025	100 komadov sortirani, za enako število posameznih širin.	104	106	
	I	4	0.22—0.36	"		198	210	
	I	4	0.37—0.41	"		300	310	
	II	4	0.16—0.21	"		90	94	
	II	4	0.22—0.36	"		165	180	
	II	4	0.37—0.41	"		250	260	
	I	4	0.16—0.21	0.018—0.020		90	92	
	I	4	0.22—0.36	"		160	170	
	I	4	0.37—0.41	"		240	260	
	II	4	0.16—0.21	"		76	78	
	II	4	0.22—0.36	"		138	145	
	II	4	0.37—0.41	"		210	220	
Dile:	I	4	0.19—0.21	za 1000 unč 0.057—0.058		420	460	
	I	4	0.22—0.41			460	480	
	II	4	0.19—0.41			400	420	
	I	4	0.19—0.21			330	350	
	I	4	0.22—0.41			350	370	
	II	4	0.19—0.41			300	320	
	I	4	0.19—0.21		280	300		
	I	4	0.22—0.41		300	320		
	II	4	0.19—0.41		250	290		
Pažance (škurete)	I	4	0.16—0.21		0.013—0.015	64	66	
	I	4	0.22—0.36		"	124	125	
	I	4	0.37—0.41		"	170	180	
	II	4	0.16—0.21	"	58	60		
	II	4	0.22—0.36	"	102	110		
	II	4	0.37—0.41	"	152	160		
re- meljni	I	4	0.112	0.112	355	360		
	I	4	0.112	0.056	180	185		
	I	4	0.100	0.100	260	265		
	I	4	0.100	0.050	135			
	I	4	0.087	0.087	185			
	I	4	0.087	0.043	95			
	I	4	0.080	0.080	150			
	I	4	0.080	0.043	80			
	I	4	0.070	0.070	110			
	I	4	0.070	0.035	60			
	I	4	0.058	0.058	80			
	II	4	0.112	0.112	310			
	II	4	0.112	0.056	105			
	II	4	0.100	0.100	220			
	II	4	0.100	0.050	110			
	II	4	0.087	0.087	165			
	II	4	0.087	0.043	85			
	II	4	0.080	0.080	135			
	II	4	0.080	0.040	68	70		
	II	4	0.070	0.070	100	105		
	II	4	0.070	0.035	52	55		
	II	4	0.058	0.058	72	74		
	II	4	0.050	0.050	52			
Jelov les. (Štajersko)								
Jelove deske	I	4	0.16—0.21	0.024—0.025	100 komadov pravilno asortiranih na enako število posameznih širin.	91	94	
	I	4	0.22—0.36	"		165	180	
	I	4	0.37—0.41	"		250	260	
	II	4	0.16—0.21	"		80	82	
	II	4	0.22—0.36	"		140	150	
	II	4	0.37—0.41	"		225	230	
	I	4	0.16—0.21	0.018—0.020		76	78	
	I	4	0.22—0.36	"		138	145	
	I	4	0.37—0.41	"		210	220	
	II	4	0.16—0.21	"		68	70	
	II	4	0.22—0.36	"		118	124	
	II	4	0.37—0.41	"		197		
Pa- žance	I	4	0.16—0.21	0.013—0.015		56	58	
	I	4	0.22—0.36	"		102	110	
	I	4	0.37—0.41	"		150	160	
	II	4	0.16—0.21	"		55		
	II	4	0.22—0.36	"		95	100	
	II	4	0.37—0.41	"		130	140	
Beneške latnice (kurenti)		4	0.057—0.058	0.027—0.028	Zvez 20 km.	5 60	5 80	
Dunajske		4	0.050	0.024—0.025	" 10 "	2 30	2 40	
Kantinele		4	0.025—0.026	0.012—0.013	" 50 "	3 80	4	
Jelove dile	I	4	0.19—0.41	0.050—0.052	1000 unc brez asortir.	340		
"	I	4	0.19—0.41	0.040—0.041		300		
"	I	4	0.19—0.41	0.034—0.035		280		
Bordonali		od 6—12 m 27/32×40/40				m ²	52	60
Les		žagani s popolnim robom vseh velikosti izparen in naravni, žagani v dile in deske				po velikosti	80	100

BLAGO	CENA	
	naje.	najdr.
Deželni pridelki.		
Oves Hrvatska in Bosna za 100 kg	16	—
Ogrska	18 50	19
Pšenica Hrv. in Ogrska	28 50	29
Levante	28	—
Koruza Bosna	—	—
Rumunija	17	—
Ogrska	17	—
La Plata	17 50	—
Činkvantin	20 50	—
Rž ogrska	—	—
Fizol zelen	27	27 50
koks gališki	39 50	41
štajerski	34 50	36
Lan	—	—
Kava (brez carine).		
Kava Santos prima za 50 kg	75	77
superior	70	72
dobra	66	70
regolarna	61	65
ord.	57	61
prana	83	96
S. Domingo	70	74
S. Salvador Nicar. naravna	82	90
Guatemala	96	110
Portorico	106	116
Liberia (Java)	118	124
Volna bela prana.		
Bosna za 100 kg	—	—
Dalmacija	—	—
Olje.		
Oljčno Italija fino in so-	—	—
prafino za 100 kg	160	176
Dalmatinsko	—	—
Sesame jedilno	96	108
Slanina in mast.		
Maslo nar. Štajersko za 100 kg	280	300
Slanina Ogrska	140	145
Mast Ogrska	140	144
Špirit in vino. za 100 l		
Špirit 90 % v sodih	216	218
95 %	226	228
denatur. 90 % v barilih	52	54
Teran kraški	80	96
Dalmat. črno navadno	62	68
Opolo	56	64
belo navadno	60	62
fino	64	70
Istrsko črno	46	56
Furlansko črno	56	64
belo	50	60
Razno.		
Ementhaler za 100 kg	240	250
Parmazan	280	320
Hmel češki	110	120
Med hrvatski	90	100
Istrski	—	—
Brinje Istre	—	—
Italije	—	—

Kože	Cene			
	za 100 kg		za 100 kož	
	najmanj	največ	najmanj	največ
Surove kože.				
Kože sveže, v tržaški	—	—	—	—
klavnici do po 30 kg	130	135	—	—
težke čez 30 kg	130	170	—	—
suhe Dalmacija, Istra,	—	—	—	—
Bosna 6—10 kg	250	290	—	—
Jagnjetove kože Trst	—	—	70	205
Istra	—	—	70	200
Dalmacija	—	—	50	115
Jagnjetove krep.	—	—	—	—
črne Istra	—	—	20	130
bele Istra	—	—	70	110
črne Dalmacija	—	—	20	80
bele Dalmacija	—	—	30	60
Kože kože Dalma-	—	—	—	—
cija suhe	160	190	—	—
Kozličeve Dalmacija	—	—	—	—
doj.	—	—	120	140
šibke	—	—	170	210
Zajčevne Dalmacija za 120 kož	—	—	20	100
Strojene kože.				
Domači podplati (kravji) za 100 kg	420	530	—	—
" " kruponi	530	680	—	—
" " valonez	420	480	—	—
Inozemski (kravji)	330	400	—	—
Domači podplati (corametti)	440	530	—	—
Usnjati podplati inozemski	380	480	—	—
Vratovi	315	450	—	—
Teletina ruj. ali črna	1000	1400	—	—
Pittlinge } zakl.	650	800	—	—
Kravna } inoz.	650	750	—	—
Boxcalf cromo tel. za čevlji	140	180	—	—
" " " " " "	110	140	—	—

Ali ste že poslali naročnino za „Trgovski list“?

MOKA	Prompt			Dobava:		
	Trst	Dunaj	Budimp.	Trst	Dunaj	Budimp.
Milnski izdelki.						
Štev. 0	45	45 20	43 60	—	—	—
1	44 40	43 40	43	—	—	—
2	43 80	42 20	42	—	—	—
3	43 20	41 20	41	—	—	—
4	42 60	40 20	40	—	—	—
5	42	38	39	—	—	—
6	40	37	37 60	—	—	—
7	38	35	36 60	—	—	—
7 1/2	35 10	32 40	33 60	—	—	—
8	33	—	30 40	—	—	—
8 1/2	17	17 20	15 40	—	—	—
Otrobi drobni	13 50	11 70	12	—	—	—
debeli	14 50	12 80	12 40	—	—	—

Naročujte
Trgovsko knjižnico
1. zvezek: Kontokorent
30 vinarjev
2. i 3.: Knjigovodstvo
40 vinarjev
pri
Fran Zeleniku - Trst.

Izborna moko

Vam priporočamo iz c. kr. priv. Ebenfurth-paromlina na Dunaju.

Glavna zaloga za Trst in okolico, Primorsko, Istro, Reko in Kranjsko

v Trstu, ul. S. Francesco.

G. Kaloper, zastopnik.

Valerio Demarchi

mesar

Trst, Piazza Barriera vecchia št. 9

Telefon 26-56.

Priporoča: Goveje kuhane vampe, suha in slana čreva ter sorodne pridelke.

Andrej Cej, Trst

trgovec — ul. Bosco št. 8.

Priporoča okoličanom moko, pšenico in sploh vsake vrste žita in druge razne stvari po jako ugodnih cenah in brez vsake konkurence. — Svoji k svojim!

Matere! Matere!

ki nimajo zadosti mleka, da bi lahko redile lastne otroke, naj rabijo najboljšo moko, da pomnožijo in ojačijo lastno mleko :

ELLOL. Zaloga v lekarni »Galeno« Trst, ulica S. Cilino.

Cena posamezni škatlji K 2.50.

Zobotehnični atelje

Herman Schultze, 1. tehnik

TRST, ulica Caserma št. 17

Ordinira od 9-12 in od 3-6. Umetni zobje. Najfinejša izvedba, zmerne cene. T. 27-42.

Giuseppe Brazzatti

gostilničar in trgovec

TRST, Sv. Marija Magdalena Spodnja št. 401. — ŽAULE.

Priporoča svojo čisto na novo opravljeno gostilno z najboljšim istrskim vinom, mrzlimi in gorkimi jedili. V gostilni je nov muzikalični avtomat, ki svira vsak dan. Prodajalna jestvin in kolonijalnega blaga. Priporoča se cenjenim okoličanom za obilen obisk.

Usakovrsne slamnike

od preprostih do najfinejših se dobi po pri- : : merni nizki ceni pri : :

F. R. CERAR

tovarna slamnikov

v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Trgovina žganja

Ivan Perhauc

Trst, ul. Stadion št. 29

Priporoča svojo dobro znano trgovino ter žganje vsake vrste.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

Vinko Majdič

valični mlin v Kranju

proizvaja najfinejše

pšenične moke

in krmne izdelke.

Zastopstvo in zaloga za Trst, Kras, Istro in Furlanijo

Giulio Micolič v Trstu

ulica Carlo Ghega št. 6

Telefon št. 25—28 in št. 723.

Fotografični atelje

„Daquerre“

10 razglednic od 2 K naprej

6 fotografij, vizitni

format, platin

6 istih, kabinet

Povečanje

od 3 K naprej

od 5 K naprej

od 3 K naprej

GOSTILNA

pri „DETELJICI“

ulica Belvedere št. 7.

Domača kuhinja, izborna češko pivo in kar je najvažnejše: vzorna čistota in strogi red pomogla je temu podjetju do glasu, ki ga uživajo samo podjetja v velikih mestih.

Živnostenská banka

podružnica v Trstu

v lastnem posloju :: vogal ulice Ponterosso in ulice Nuova.

Delniška glavica :

K 80,000.000.—

Rezervni zakladi :

K 25,000.000.—

Vloge na vložne knjižice obrestuje po

4 0/0

Rentni davek plačuje banka iz svojega.

VLOGE V TEKOČEM RAČUNU

obrestuje po dogovoru čim najugodnejše.

Izvršuje

vse v bančno stroko spadajoče transakcije.

Ekspozitura
GRADEŽ
samo v poletju

Centrala v Pragi.

Ekspozitura
OPATIJA

Najmodernejša SAFES-shramba.

Vrsta	dimenzije			najemščina za dobo		
	višina	širina	dolžina	3 mesecev	6 mesecev	1 leta
I.	95 mil.	190 mil.	460 mil.	K 10.—	K 16.—	K 24.—
II.	120 "	305 "	460 "	" 15.—	" 25.—	" 35.—
III.	210 "	305 "	460 "	" 20.—	" 35.—	" 50.—
IV.	210 "	400 "	460 "	" 24.—	" 40.—	" 60.—
V.	423 "	400 "	460 "	" 40.—	" 70.—	" 100.—
Skrinjice za knjižice	60 "	150 "	350 "	" 4.—	" 7.—	" 10.—

Skrinjice se nahajajo v oklopni celici najpopolnejše konstrukcije, katera nudi absolutno varnost proti nevarnosti ognja, eksplozije, uloma i. t. d.

Uradne ure od 9. do 12. ure in od 3. do 5. ure.